

De Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Kamerbrief over de verlaging griffierechten

Datum
6 november 2023

Ons kenmerk
5057517

1. Aanleiding

- In uitvoering van het coalitieakkoord om de griffierechten met 25% te verlagen is de Wet verlaging griffierechten in voorbereiding geweest. Dit wetsvoorstel is op 26 april 2023 door de Afdeling advisering van de Raad van State voorzien van een blanco advies.
- Na de voorjaarsnota 2023 zijn er minder financiële middelen beschikbaar voor de verlaging van de griffierechten. Met de beschikbare €27 miljoen kunnen de griffierechten, indien de zaken voor vorderingen boven de €100.000 in het civiel recht worden uitgezonderd, met circa 13,5% worden verlaagd. Dit percentage heeft u ook genoemd in uw Kamerbrief van 27 juni 2023 over de aanpak versterking toegang tot het recht.
- Eind 2022 heeft u de Kamer uw besluit voorgelegd om de indexering van de griffierechten voor 2023 (10,29%) uit te stellen tot de inwerkingtreding van de Wet verlaging griffierechten. Het indexeringspercentage voor 2024 is circa 4,6%. Beide percentages opgeteld, komt dit op een indexeringspercentage van 15,3%.
- Aangezien de financiële middelen voor de verlaging van de griffierechten (13,5%) onvoldoende zijn om deze indexering (15,3%) volledig te compenseren, heeft u besloten niet door te gaan met het wetsvoorstel maar deze middelen aan te wenden om af te zien van indexering in 2023 en de indexering in 2024 te verlagen (tot 1,83%). Dit heeft hetzelfde effect op de hoogte van de griffierechten als wettelijke verlaging van de griffierechten met 13,5%. Er is geen verder wetstraject nodig en er is meteen duidelijkheid voor rechtszoekenden over de hoogte van de griffierechten. Uw keuze hiervoor legt u uit in deze Kamerbrief.
- In september 2023 zijn de consumentenprijsindexcijfers voor juli 2023, waarmee de griffierechten in 2024 normaliter moeten worden geïndexeerd, definitief bekend geworden. Vervolgens zijn de berekeningen gemaakt en is de brief afgestemd met het ministerie van Financiën.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met:

- de brief aan de Tweede Kamer;
- de agendering van deze brief in de CBJ, en zonder inhoudelijke wijzigingen de RBJ en de Ministerraad en het bijbehorende adviesformulier;
- verzending van de brief naar de Tweede Kamer na akkoord in de Ministerraad.

3. Kernpunten

- In de brief schetst u de achtergrond en inhoud van het wetsvoorstel verlaging griffierechten en de overwegingen van uw besluit om de Koning te adviseren het wetsvoorstel verlaging griffierechten niet in te dienen bij de Staten-Generaal.
- Daarbij geeft u aan dat door de samenloop van omstandigheden de financiële ruimte om de griffierechten te verlagen (met circa 13,5%) niet afdoende is om de indexeringen van de griffierechten voor 2023 en 2024 (bij elkaar 15,3%) te compenseren. Hierdoor is, naast voortzetting van het wetsvoorstel, een andere mogelijkheid ontstaan om de griffierechten met circa 13,5% te verlagen; namelijk via het (gedeeltelijk) afzien van indexeren voor 2023 en 2024. U geeft aan dat het afzien van indexeren hetzelfde effect zal hebben op de hoogte van de griffierechten, maar een minder bezwarend en een sneller en effectiever alternatief is voor het wetstraject. Het geeft meteen duidelijkheid voor rechtszoekenden over de hoogte van de griffierechten.
- U schetst uw overwegingen voor de keuze voor verlaging van de griffierechten via (gedeeltelijk) afzien van indexeringen:
 - Voor rechtzoekenden is het effect voor beide mogelijkheden uiteindelijk hetzelfde; de griffierechten worden circa 13,5% lager dan ze anders waren geweest.
 - In het perspectief van de kwaliteit van regelgeving kan (volgens Aanwijzing 2.2. van de Aanwijzingen voor de regelgeving) tot het tot stand brengen van een regeling alleen worden besloten indien de noodzaak daarvan is komen vast te staan. Met het (gedeeltelijk) afzien van de indexering is er een minder bezwaarlijk alternatief voor een wetstraject aanwezig. Daarom verdient dit de voorkeur.
- U geeft verder aan dat u na machtiging door de Ministerraad de Koning zal adviseren het wetsvoorstel verlaging griffierechten niet in te dienen bij de Staten-Generaal. Daartoe is het nader rapport opgesteld (dat krijgt u separaat aangeboden).
- De €27 miljoen die structureel voor de verlaging van griffierechten beschikbaar is, zal worden ingezet om af te zien van de uitgestelde indexering voor 2023 en voor 2024 beperkt (1,83%) te indexeren. Dit geldt voor alle griffierechten in het bestuursrecht en voor de griffierechten in het civiel recht, met uitzondering van zaken met vorderingen van meer dan €100.000 en zaken bij de Netherlands Commercial Court.
- De in het wetsvoorstel opgenomen wijzigingen van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Wet griffierechten burgerlijke zaken worden opgenomen in de Verzamelwet JenV. Dit zijn:
 - het wijzigen van de griffierechten voor verzoeken tot (afwijzing van) homologatie van een onderhands akkoord (artikel 19a, derde, Wgbz) naar de laagste categorie griffierechten (verzoeken van onbepaalde waarde);
 - het wettelijk in de Awb verankeren van de mogelijkheid voor de bestuursrechter om vrijstelling te verlenen van de griffierechten bij betalingsonmacht;
 - het wijzigen van de verplichtende indexeringsbepaling in artikel 11:2 Awb in een facultatieve bepaling, om deze in lijn te brengen met artikel 2 van de Wgbz.
- Voor Caribisch Nederland wordt geen wijziging aangebracht aan de wettelijk vastgestelde hoogte van de bestuursrechtelijke en civielrechtelijke griffierechten.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
6 november 2023

Ons kenmerk
5057517

4. Toelichting

4.1 Politieke context

- Het verlagen van de griffierechten met circa 13,5% is een afwijking van het coalitieakkoord waarin een verlaging van de griffierechten met 25% staat. Dit heeft te maken met de keuzes die in het kader van de voorjaarsnota zijn gemaakt.
- Vanuit de Kamer is door de SP fractie kritiek geuit op de in de Kamerbrief verbetering toegang tot het recht vermelde verlaging van de griffierechten met 13,5% in plaats van met 25%. Naar verwachting zal over de hoogte van de griffierechtenverlaging vanuit de SP op kritiek kunnen rekenen.
- Dit besluit zal via de CBJ (en eventueel de RBJ) aan de Ministerraad worden voorgelegd.

4.2 Financiële overwegingen

Voor het verlagen van de griffierechten was oorspronkelijk structureel € 55 miljoen uitgetrokken. Na de Voorjaarsnota is structureel € 30 miljoen beschikbaar. Zoals toegelicht in uw brief over de aanpak versterking toegang tot het recht trekt u hiervan € 27 miljoen uit voor de verlaging van de griffierechten en € 3 miljoen voor andere maatregelen die leiden tot een versterking van de toegang tot het recht.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
6 november 2023

Ons kenmerk
5057517

Beleidskeuze uitgelegd Onderbouwing doeltreffend, doelmatig en evaluatie (CW 3.1)	
1. Doel	Toegang tot het recht voor burgers en bedrijven vergroten door verlaging van de griffierechten.
2. Beleidsinstrument(en)	De verlaging van de griffierechten met 13,5% wordt gerealiseerd door de tarieven in 2023 niet te indexeren en in 2024 voor een klein deel, met uitzondering van de tarieven voor zaken betreffende een civielrechtelijke vordering of verzoek met een waarde van meer dan € 100.000 en de zaken bij de Netherlands Commercial Court. Op deze manier worden de griffierechten-tarieven voor veel zaken in het burgerlijk en bestuursrecht 13,5% lager dan ze anders waren geweest.
3A. Financiële gevolgen voor het Rijk	De verlaging van de griffierechten-tarieven leidt tot een minderopbrengst bij de griffierechten. Daarnaast zal, door het verlagen van de financiële drempel om een geschil aan de rechter voor te leggen, het aantal zaken dat bij de rechter wordt aangebracht naar verwachting toenemen. Door een toename van het aantal zaken zal ook

	<p>het beroep op gesubsidieerde rechtsbijstand toenemen.</p> <p>Na de bijstelling bij voorjaarsnota is ter dekking van de gevolgen van de verlaging van de griffierechten structureel € 30 miljoen gereserveerd. De verwachte structurele kosten van de verlaging van de griffierechten zijn circa € 27 miljoen. Daarnaast wordt jaarlijks circa € 3 miljoen uitgetrokken voor andere maatregelen voor versterking van de toegang tot het recht (Kamerstukken II 2022/23, 29 279, nr. 800).</p>
3B. Financiële gevolgen voor de maatschappelijke factoren	N.v.t.
4. Nagestreefde doeltreffendheid	De kosten van het griffierecht kunnen een drempel vormen om een rechterlijke procedure te starten en kunnen daarmee de toegang tot de rechter beperken. Verlaging van die drempel zou het voor burgers en bedrijven eenvoudiger maken om naar de rechter te stappen of zich te verweren in een rechterlijke procedure.
5. Nagestreefde doelmatigheid	Door de verlaging van griffierechten in het burgerlijk recht en het bestuursrecht, wordt het goedkoper om naar de rechter te stappen. Daarmee wordt de drempel, die kan worden ervaren in de toegang tot de rechter, verlaagd en wordt de rechtsstaat versterkt.
6. Evaluatieparagraaf	In de periodieke Geschilbeslechtingsdelta van het WODC wordt onderzoek gedaan naar de mate waarin burgers te maken hebben met (potentieel) juridische problemen, de wegen die zij bewandelen om deze problemen op te lossen en of zij hun doelen bereiken. Hierbij wordt onder meer gekeken naar welke juridische en overige kosten burgers hebben gemaakt bij de aanpak van die problemen, waaronder griffierechten.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
6 november 2023

Ons kenmerk
5057517

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

Er is geen informatie die zich niet leent voor openbaarmaking; de persoonsgegevens van ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
6 november 2023

Ons kenmerk
5057517